

ščine in notranjščine te zanimive gotiške dvoladijske stavbe ponazorujejo številne ilustracije. Iz naše domače umetnosti je posebno omeniti priznico, ki jo krasí še-
 stero Mencingerjevih oljnatih slik, izdelanih nenavadno skrbno in z mojstrsko lah-
 koto. Stenske freske, ki se oklepajo italijanske renesanse, je dovršil Ljubljančan
 Elias Wolff l. 1592. V dodatku so objavljene tri latinske listine. Večje zgodovinske
 važnosti je tretja, ker nam pripoveduje, da je bila cerkev 9. septembra 1492 „iznova
 posvečena, da se imenuje cerkev sv. Radegunde, da pa je bila prej posvečena
 sv. Primožu in Felicijanu, ker so se ondi pred turškim vpadom hranile svetinje teh
 dveh svetnikov, in da so cerkev v prejšnjih časih obiskovale velike trume vernikov“.
 — Ravnateljstvo Idrijskega rudnika nadaljuje z objavo gradiva o tretji okupaciji
 Idrije po Francozih l. 1809. (str. 29–39). Ivan Šašel je na novo nabral par do-
 neskov k zgodovini zvonarjev in zvonov po Kranjskem (80–84). Prof. Kaj. Stra-
 netzky je opozoril na nekaj jam in požiralnikov okrog Žirov, ki pa še čakajo
 natančnejšega preiskovalca. — Med prirodopisnimi sestavki je v prvi vrsti omeniti
 dr. J. Ponebška nadaljevanje monografije o naših ujedah (39–60). Tokrat je
 opisal malo uharico, močvirno uharico in deloma še velikega skovika. Bogata na-
 vedba literature bo dobrodošel kažipot celo strokovnjaku, kaj šele nestrokovnjaku.
 Opisi posameznih vrst so zdaj krajši, živahnejši; dobre slike povečujejo njih mi-
 kavnost. — Enako nadaljuje prof. Alf. Paulin v lanski Carnioli začeto razpravo
 „Über einige für Krain neue oder seltene Pflanzen und die Formationen ihrer Stand-
 orte“ (61–72). — Albin Seliškar je na kratko opisal modropikčastega slepiča,
 ki je ugotovljen tudi za Kranjsko po edinem eksemplaru, ki je bil ujet v južnih
 deželah naše monarhije. — Književna poročila o slovenskih in nemških publikacijah,
 ki spadajo po svoji vsebini v okvir Carniole, so prispevali dr. J. Debevec, dr. J.
 Gruden, ravn. dr. Mantuani, J. Vesenjāk in Ferd. Seidl. Običajni „Dru-
 štvni vestnik“ zaključuje obsežni zvezek.

J. Š-r.

Lovrić Božo, Sveto proljeće. Izdanje „Društva hrvatskih književnikov“,
 knj. 36. V Zagrebu, 1915. 80. 110 str. Broš. 2 K.

Lovrićeva „Sveta pomlad“ spada med najmočnejšo liriko, kar smo je dobili
 zadnja leta. To ni cvetka, ki z drobnimi koreninicami rahlo lepi v zemlji, temveč
 stoji trdno v široko obdelanih tleh ideje in volje in močno poganja v naše ozračje.
 V prozi pisani uvod nam tolmači naslov knjige.

Nekega poldne je nenadno zavladal silen in topel veter. V svojem
 besu in neobuzdanosti je porušil vse, kar je bilo slabo, zlomil vse, kar je bilo trhlo.
 Narasle so vode; a ko se je plegla voda, so povsod ozeleneli lati, oživiljali grobove,
 kitili krove. Nad kulo, napol razrušeno, je plapolala razprana zastava... Tako je to
 „sveto proletje“. In orač zapara zemljo in poseje močno seme, ki naj nahrani vse
 pleme, in kovač kuje jatagane, nože in sablje in topuzine za junake, in potniku še
 oči niso zatajile svetlobe solca in svobode vetra. Goslar si izdela iz javora gosli
 in iz grive si splete strune. Ta goslar posvečuje svoje pesmi vsemu temu, kar
 želi rasti in se izraziti v borbi, kar išče očiščenja v spopadih; silno in lepo mu je,
 kar je ustvarjeno za ljubav, ustvarjeno za borbo. Mrzka mu je slabost, ker je vaje,
 da na njegov mig trepetajo deca in fantje. Čuje veter, kako se pritožuje nad močjo
 ter jo proklinja, da mu ni dala druga v borbo, da bi poizkusil svojo moč ter je
 obsojen se biti sam s seboj. Po silnem sinjem morju plovejo njegovi ljudje v
 modro večnost, da bi osvajali in da bi zopet oživila priča o junaku, ki je blodil
 deset let po neverni gladini, dokler ni osivel ugledal zopet svojega doma. Proklinja
 „prodane žene in kupljene misli“, pa ženo nerodico, suho kakor mož modrijan, ki

svoje modrosti ne pretvarja v čine, a proslavlja majko, ki hrani s svojim mlekom nebrojna pokoljenja... Na stari kuli bedi „mati vseh junakov“; okoli zidov se plazi v burji Senca, a njen Joško nese zlato križarsko zastavo; deva nosi živo vodo po bojišču... V litijah (grških procesijah) gredo vrste svetih in čim težje je vpitje in čim večja je borba, tem skladnejši in čistejši so glasovi pobožnih; a največji med njimi mesto propovedi dvigne k zvezdam krvavo človeško srce, ki ga je strela prebila sedemkrat, ki pa ni prestalo biti. „Mati vseh žalostnih drži v roki grižljaj belega kruha in poln kelih vina, kri in telo svojega Sina, oblast in moč vstajenja...“ In pesnik vidi iz temnice rob neba.

Ta pesnik je Božo Lovrić. Kršna skala dalmatinske obale in gladina morja sta kumovali njegovi mladosti. Na vseučilišču je bil v Zagrebu, a potem je s Kösorom krenil v svet. Ustalil se je v Pragi, kjer sedaj živi že več let. V nakladi „Splitske omladine“ je izdal prvo svojo knjigo: „Hrizanteme“ (1902/3). Eno zbirko pesmi in eno dramo „Prije noći“ je izdal pri „Matici Srpski“ v Novem Sadu, dramo „Dugovi“ pri „Matici Srpski“ v Dubrovniku. Knjigo „Essays“ in roman iz dalmatinskega življenja „Crni brod“ (ali „Braća Kuzmanić“) je izdalo „Delo“. Lovrić je sotrudnik „Savremenika“, „Književnega glasnika“ in dr.

Ivan Vezenj.

Humoristična knjižnica. Izhaja v Zagrebu. Pred seboj imam 73. in 74. zvezek te zbirke: A. P. Čehov, Izbrane humoreske. Zdi se mi čas, da opozorim naše občinstvo na to knjižnico, ne samo zato, ker je prinesla „prijatelju humorja“ že toliko izvrstnega blaga: poleg hrvaškosrbskih humoristov, med njimi posebno Bronislava Nušiča, tudi Čehova, Gogolja, Mark Twaina, Maupassanta, Daudeta in dr., nego ker se mi zdi, da je humor najboljši posredovalec za „medsebojno zblíževanje“; tako se res „igraje“ naučiš jezika. Razen posebnih „ljubiteljev“ slovenskega jezika se Hrvatje slovenščine niso in ne bodo učili; mi pa se hrvaščine bomo, če nismo prehudi lokalni patrioti in če umevamo dejanske razmere. S tega stališča so prevodi iz hrvaščine v slovenščino nesmiselni, ne pa narobe; v kolikor je namreč nam na tem, da nas spoznajo tuji narodi. — „Humoristična knjižnica“ stane letno (za 24 zvezkov) 6. K. Čudno, da se še ni našla slovenska glava, ki bi se lotila takega brezdvomno dobičkonosnega podjetja.

I. P—k.

Uredništvo je prejelo sledeče književne novosti:

Milan Rešetar, Elementar-Grammatik der kroatischen (serbischen) Sprache. Zagreb 1916. Mirko Breyer's Buchhandlung. 8°. XI + 208 str. Vez. 4 K 80 v.

Dr. Anton Breznik, Slovenska slovnica za srednje šole. Celovec 1916. Tiskala in založila tiskarna Družbe sv. Mohorja. V. 8°. 276 str. Vez. 3 K 60 v.

Pavel Novak, Nemščina brez učitelja. II. del. Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju. V Ljubljani, 1916. Založila Katoliška bukvarna. M. 8°. VIII + 99 str. Broš. 1 K 20 v.

Slovenske vojaške narodne pesmi za moški zbor priredil Fran Marolt, učitelj. V Ljubljani 1915. Izdal in založil prireditelj. M. 4°. VI + 71 str. Cena kart. odtisu 1 K 50 v, v platno vez. 1 K 80 v.

